

Sygeplejerskeuddannelserne i Odense, Svendborg og Vejle

Generel klinisk studieplan

Gynækologisk Obstetrisk afd. D - Gynækologisk
afsnit og ambulatorie, OUH

Studieplan for 1.- 2. semester samt 6. semester

Indhold

Indledning	3
Den almene del.....	3
Overordnet præsentation af Gynækologisk Obstetrisk afd. D	3
Organisatorisk	4
Mål/vision og værdier for sygeplejen.....	5
Udvikling og forskning	6
Den specifikke del.....	6
Den specifikke del gældende for 1.-2. samt 6. semester på Gynækologisk afsnit og ambulatorie, OUH	6
Præsentation af Gynækologisk afsnit og ambulatorie	6
Den kliniske undervisning på 1. og 2. semester	6
Den kliniske undervisning på 6. semester	7
Uddannelsesmæssige forhold på det specifikke kliniske uddannelsessted	8
Patient-/Borgergrundlag	8
Sygepleje	8
Sygeplejefaglige fænomener, opgaver og metoder	8
Organisering af sygeplejen.....	9
Tværspektorielt og tværprofessionelt samarbejde.....	9
Et eksemplarisk patient- og borgerforløb på det specifikke kliniske uddannelsessted	10
Studieforhold og læringsmiljø på det specifikke kliniske uddannelsessted	10

Klinisk vejleder / ad hoc vejleder.....	12
Feedback og evaluering.....	13
Undervisnings- og arbejdsformer på det kliniske uddannelsessted.....	13
Litteratur til den kliniske del i det pågældende semester	15

Indledning

Velkommen til Gynækologisk Obstetrisk afd. D, Gynækologisk afsnit og ambulatorie på Odense Universitetshospital.

Vi glæder os til at modtage dig som sygeplejestuderende i afdelingen. I denne studieplan finder du oplysninger om afdelingen og Gynækologisk afsnit og ambulatorie samt informationer om, hvad du kan forvente dig at lære under dit studie i afdelingen.

Den almene del

Overordnet præsentation af Gynækologisk Obstetrisk afd. D

På Afdeling D modtager vi patienter med alle typer af gynækologiske eller obstetriske sygdomme/tilstande. Afdelingen er én af Region Syddanmarks fem specialafdelinger indenfor gynækologi og obstetrik.

Herudover varetager afdelingen en række opgaver som specialafdeling for kompliceret obstetrik, vi har lands- og landsdelsfunktion, og vi modtager patienter fra Region Syddanmark inden for følgende områder:

Gynækologi:

Gentagne fremfald af underlivet (nedsynkning).

Komplicerede nedre urinvejslidelser og tilstande med ufrivillig vandladning.

Gynækologiske kræftsygdomme (i samarbejde med Onkologisk Afdeling R).

Ufrivillig barnløshed

Obstetrik:

Fosterdiagnostik, herunder ultralydsdiagnostik og fostervandsprøver.

Gravide med insulinkrævende sukkersyge.

Gravide med blodtype antistoffer (rhesus- og anden immunisering).

Gravide med kroniske sygdomme.

Udover ovennævnte tilstande modtager vi også patienter med andre alvorlige lidelser og mangelfuldt afklarede tilstande samt sjældne sygdomme.

Afdelingen er en af region Syddanmarks fem specialafdelinger indenfor gynækologi og obstetrik.

Du kan læse mere om afdeling D på <http://www.ouh.dk/wm359330>

Organisatorisk

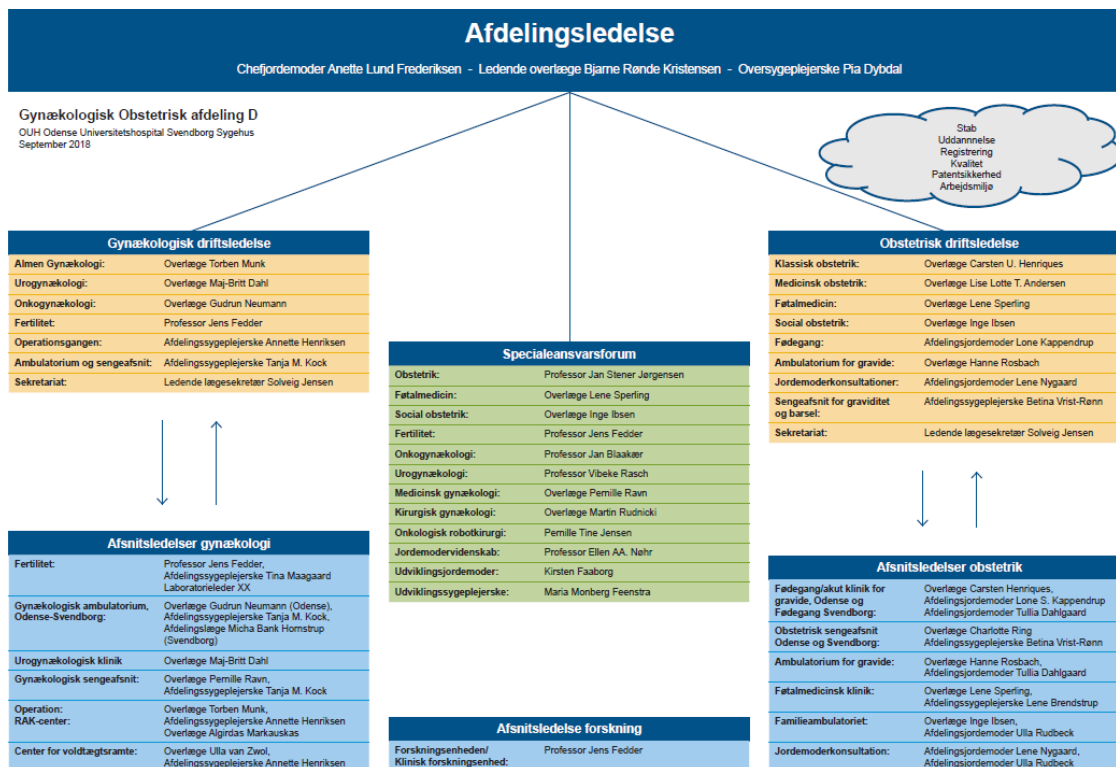
Afdelingen har en fælles ledelse bestående af oversygeplejerske, chefjordemoder og ledende overlæge. Afdelingen er fordelt på to matrikler, Odense Universitetshospital og Svendborg Sygehus. Jordemoderbetjeningen er integreret i Gynækologisk Obstetrisk Afdeling D samt i sundhedshusene i primær sektor, og indgår i afdelingens organisation som en enhed i lighed med afdelingens øvrige afsnit.

Afdelingen er opdelt i følgende sektioner:

- Almen gynækologisk sektion
- Almen obstetrisk sektion
- Føtalmedicinsk sektion
- Onkogynækologisk sektion
- Socialobstetrisk sektion
- Urogynækologisk sektion

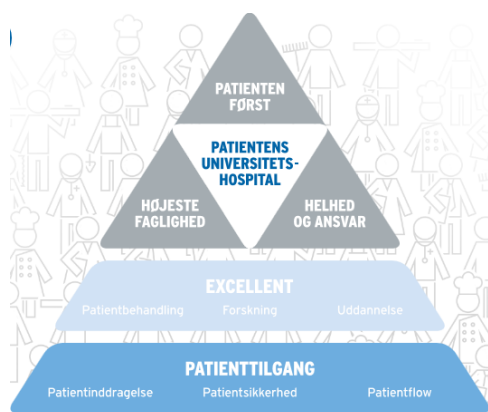
Afdelingen består af følgende afsnit:

- Afsnit for graviditet og barsel, barselsklinikken, OUH
- Barselsafsnit, Svendborg Sygehus
- Fødeafsnit, Odense og Svendborg
- Ambulatorie for gravide
- Akut klinik for gravide
- Ultralyd for gravide
- Gynækologisk Afsnit og ambulatorie, OUH
- Gynækologisk ambulatorie, Svendborg Sygehus
- Operationsafsnit, OUH
- Center for voldtægtsofre
- Familieambulatorie, OUH
- Jordemoderambulatorie, Odense og Svendborg
- Fertilitetsklinikken, OUH

Mål/vision og værdier for sygeplejen

Sygeplejen i afdelingen tager afsæt i Strategi for Sygepleje på OUH med omdrejningspunkterne ”patienten først”, ”højeste faglighed”, ”helhed og ansvar”.

I gynækologisk obstetrisk afd. D vægter vi højt, at alle patienter føler sig velkomne og i professionelle og omsorgsfulde hænder. Sygeplejen tilrettelægges i samarbejde med patienten og tager afsæt i dennes behov. Patientens pårørende inddrages i det omfang patienten ønsker dette.

Det tilstræbes, at sygeplejen er fagligt ajour og i størst muligt omfang er evidensbaseret.

Generel studieplan for 1. – 2. semester samt 6. semester

Gynækologisk afsnit og ambulatorie i Odense, Gynækologisk Obstetrisk afd. D, OUH, jun 1 2019

Sygeplejefaglige handlinger er beskrevet i vores retningslinjer og instrukser, som tager afsæt i evidensbaseret viden og best practice. Disse kan findes på Infonet under 'Gynækologi og obstetrik' (<http://infonet.regionsyddanmark.dk/>).

Udvikling og forskning

I afdeling D er der ansat en udviklingssygeplejerske, der understøtter den sygeplejefaglige udvikling i de enkelte afsnit i tæt samarbejde med de kliniske sygeplejespecialister og ressourcepersoner inden for udvalgte områder (patientsikkerhed, kvalitet, hygiejne, amning, kræft etc.).

Herudover har afdelingen en forskningsenhed, der varetager forskning indenfor såvel sygepleje samt lægefaglig behandling, og hvor der er tilknyttet flere ph.d-studerende. Tillige har afdelingen en projektenhed, der foretager projekter inden for afdelingens speciale, og hvor der er tilknyttet en projektsygeplejerske.

Den specifikke del

Den specifikke del gældende for 1.-2. samt 6. semester på Gynækologisk afsnit og ambulatorie, OUH

Præsentation af Gynækologisk afsnit og ambulatorie

Gynækologisk afsnit og ambulatorie er beliggende på 5. sal, indgang 55, Klørvænget 23 på OUH.

Personalet består af læger, sygeplejersker samt social- og sundhedsassistenter.

Personalet arbejder i sengeafsnittet, indenfor det subspeciale de er ansat i, samt i ambulatoriet. Der er en forløbskoordinator, som koordinerer alle kræftpatienters forløb. Derudover er der i alle hverdage en sygeplejeseekretær. I aften – og nattevagter arbejdes der på tværs af teams.

Sygeplejerskerne i ambulatoriet arbejder i samarbejde med lægen, eller i selvstændige sygeplejeambulatorier.

Afdelingen varetager udredning af og behandling for livmoderhalskræft, livmoderhulekræft og æggestokkræft. Nedsynkning af underlivet, inkontinens, blødningsforstyrrelser, cyster på æggestokke, endometriose, PCOS, infektioner m.fl.

Den kliniske undervisning på 1. og 2. semester

Semestrene omhandler 'Observation og vurdering af patient/borgeres sundhed og sygdom og klinisk beslutningstagen i stabile og komplekse pleje- og behandlingsforløb'.

Den kliniske undervisningsperiode ser således ud:

1. semester: varighed 3 uger, indeholdende sygepleje, sygdomslære, ergonomi, mikrobiologi og anatomi/fysiologi/biokemi. Jf. mål for læringsudbyttet på 1. semester, beskrevet i semesterbeskrivelsen.

På 1. semester vil du blive introduceret til vores afsnit og patienter. Til dét at være patient, til hygiejniske principper, at kommunikere med patienterne og sygeplejerskens virksomhedsområde. Du vil starte stille og roligt med omsorg og pleje til patienterne, og søge viden om specialet. Du introduceres til dokumentation i den elektroniske patientjournal. Fokus i ugerne er fortrolighed med afdeling, personalet og patientgruppen. Der tages udgangspunkt i den studerendes læringsstil og ønsker.

2. semester: varighed 10 uger, indeholdende sygepleje, sygdomslære, farmakologi, forskningsmetodologi, ernæringslære, anatomi/fysiologi/biokemi, mikrobiologi, organisation/ledelse/jura. Jf. mål for læringsudbyttet på 2. semester, beskrevet i semesterbeskrivelsen.

På 2. semester fortsætter du din læring i praksis. Du arbejder med sygeplejeprocessen, reflekterer både alene og sammen med vejleder om din sygepleje til patienten. Du arbejder med klinisk beslutningstagen, samarbejder tværprofessionelt, og tilegner dig fortsat ny viden, både praktisk og teoretisk. Du introduceres til medicinhåndtering + gennemfører e-læringsprogrammet.

Den kliniske undervisning på 6. semester

Semesteret omhandler: 'Selvstændig professionsudøvelse i og på tværs af sektorer'.

6. semester opholdet har en varighed på 20 uger indeholdende sygepleje, sygdomslære, forskningsmetodologi, anatomi, fysiologi, biokemi, kommunikation, etik, filosofi, religion, organisation, ledelse og jura.

Den studerende vil blive introduceret til afsnittet og patienterne. De første uger vil være i følgeskab med sygeplejerske tilhørende specialet og den komplekse sygepleje af den indlagte patient. Den studerende bliver en del af fællesskabet på afdelingen. På sigt kommer der flere selvstændige opgaver koblet på den studerende, så i den sidste del af klinikken i afdelingen, kan den studerende varetage plejen af 2-3 patienter og bliver kontaktsygeplejerske på egne patienter.

Undervejs i perioden skal den studerende tage ansvar for at tilegne sig viden og egen personlig udvikling i arbejdet som kommende sygeplejerske.

Uddannelsesmæssige forhold på det specifikke kliniske uddannelsessted

Afsnittet er uddannelsessted for sygeplejestuderende, SSA elever, jordemoderstuderende og medicinstuderende.

Studerende følges med klinisk vejleder eller ad hoc-vejleder. Der er mulighed for at observere og deltage i sygeplejehandlinger på grundlæggende og komplekst niveau, tilpasset den enkeltes færdigheder.

Afdelingen råder over en studieenhed, hvor den studerende har mulighed for at fordybe sig i fagligt litteratur, låne bøger og arbejder med egen computer.

Patient-/Borgergrundlag

Afdelingens patienter spænder meget vidt, fra yngre, raske kvinder, til ældre svært syge patienter. Der behandles kvinder fra region Syddanmark og region Sjælland.

Sygepleje

Sygeplejen på afdelingen er meget varierende, alt efter om der arbejdes i ambulatoriet eller sengeafsnittet, og alt efter den enkelte patients behov.

Der er grundlæggende og kompleks sygepleje. Der er akutte, korte og lange forløb. Det kræver evne til at skabe kontakt med patient og pårørende på kort tid, samt evne til at bevare overblikket i lange eller akutte forløb.

Der er en blanding af instrumentel pleje, og pleje med fokus på vejledning og støtte.

Plejen spænder fra rehabiliterende til pallierende.

Der arbejdes ud fra plejeformen tildelt patientpleje.

Sygeplejefaglige fænomener, opgaver og metoder

På Gynækologisk Afsnit kan den studerende lære præ – og postoperativ pleje. Derudover lindrende pleje hos terminale patienter.

I ambulatoriet kan den studerende observere sygeplejen til ambulante patienter, opgaver i forbindelse med prøvetagninger og informering af patienter.

Nedenfor repræsenterer de mest generelle områder for sygeplejen i afsnittet:

- Kommunikation og vejledning af patienten
- Klargøring til operation
- Modtagelse af patienten efter operation
- Mobilisering
- Varetagelse af grundlæggende behov, som fx pleje af hud og slimhinder, mundhygiejne
- Sikre at patienten ernæres tilstrækkeligt
- Måling og vurdering af kritiske observationsfund
- Lejring og forflytning
- Tværprofessionelt og tværsektorielt samarbejde
- Sikring af sammenhæng, kvalitet og patientsikkerhed
- Indlæggelses – og udskrivelsessamtale

Organisering af sygeplejen

I afsnittet er der tilknyttet en afdelingssygeplejerske samt en stedfortræder for afdelingssygeplejersken.

Afdelingen har ressource - personer indenfor fx ernæring, smertebehandling, palliation og hygiejne.

Hvert team har en klinisk sygeplejespecialist.

Tværsektorielt og tværprofessionelt samarbejde

I afdelingen samarbejdes der tværprofessionelt med læger, fysioterapeuter, farmakonomer, lægesekretærer og serviceassistenter. Tværsektorielt samarbejdes med primær sektor.

Vi samarbejder desuden med Gynækologisk operationsafsnit DO, opvågningsafsnit og Onkologisk afdeling R.

Et eksemplarisk patient- og borgerforløb på det specifikke kliniske uddannelsessted

Patienten har kontaktet egen læge på grund af "trykken i maven". Egen læge finder en stor udfyldning i det lille bækket strækkende sig op i bughulen. Patienten er træt, forkvalmet, obstiperet og har haft et utilsigtet væggtab over de sidste uger.

Der sendes henvisning til Afd. D. Denne ses af forløbskoordinator samme dag og patienten modtager, samme dag/næste dag, en telefonopringning. Her overgives tider til CT-scanning, MR-scanning og en ambulant tid til undersøgelse hos en speciallæge i afsnittet. Dette vil foregå i løbet af en uge, hvorefter patienten indkaldes til operation.

Når patienten er ankommet i afsnittet, foretages en indlæggelsessamtale ved en sygeplejerske. Patienten får taget blodprøver, undervises af fysioterapeut, har samtale med narkoselæge og operatør, klargøres til operation. Herefter kan patienten tage hjem og møde fastende næste morgen til operation.

Dagen efter patientens operation kan forløbet være som beskrevet nedenfor:

Vi kommer ind til hende fra morgenstunden. Observerer, vurderer og planlægger plejen. Vi tilbyder morgenmad og aftaler med hende, hvordan dagen skal forløbe.

Efter morgenmaden, bliver patienten orienteret om operationen af den læge, som opererede patienten.

Derefter skal hun hjælpes med personlig hygiejne. Dette gøres af den sygeplejerske, som har ansvaret for patienten i dag. I forbindelse med hjælpen til personlig hygiejne, observeres patienten. Her anvendes "Virginia Henderson's grundlæggende behov".

Efter hjælpen til personlig hygiejne, bliver patienten hjulpet til mobilisering, indtagelse af proteinrig kost og hjælp til aktiviteter.

Er der pårørende til stede, som patienten ønsker medinddraget i plejen og informationen, sikrer vi at dette effektueres.

Vi informerer om det videre forløb og sikrer os, at patienten er orienteret om forventninger og muligheder i forbindelse med indlæggelse og udskrivelse.

Herefter skal plejen dokumenteres i Elektronisk Patientjournal. Her anvendes "Sygeplejeprocessen" som arbejdsredskab.

Studieforhold og læringsmiljø på det specifikke kliniske uddannelsessted

Den kliniske vejleder i afsnittet er sygeplejerske og ansvarlige for den kliniske undervisning af

den studerende. Rammen for vejledning til den studerende vil dels være planlagte samtaler og dels refleksionssamtaler som foregår sideløbende, oftest som før- og eftervejledning. Der vil være stor forskel på dagene i afsnittene, og derfor også på tiden til vejledning med studerende.

Læringsmålene er på 2. og 6. semester opdelt i ugeemner, som vejleder den studerende i, hvilket fokus hun skal have i den pågældende uge. Der er ud fra ugeemnerne udarbejdet ugeopgaver, som samler 2-3 emner i et lille skriftligt produkt eller en refleksionstime. Den studerende skal gennemføre en obligatorisk studieaktivitet, der består af en følgedag, et lille skriftligt oplæg og en refleksions time. Der gives vejledning til aktiviteten.

Den studerende tildeles desuden et kompetencekørekort på 2. og 6. semester, hvorpå der er anført de mest gængse sygeplejeopgaver. Den studerende kan, i samarbejde med klinisk vejleder afkrydse når en læringsproces er i gang, og når den studerende vurderes kompetent.

Den kliniske vejleder udarbejder en arbejdsplan på gennemsnitlig 30 timer om ugen. Den studerende følger den kliniske vejleder i udvalgte vagter, for at få et kendskab til sygeplejerskens funktioner på disse tidspunkter. Ved at følge med i vagter kan den studerende bl.a. lære noget om:

- Akutte patienters behov for sygepleje
- Planlægning og prioritering af sygeplejeopgaver hen over døgnet
- Sygeplejerskens vilkår og opgaver i de forskellige vagter.

Ved studiestart bliver der i samarbejde med klinisk vejleder udarbejdet en individuel studieplan. Her vil vi drøfte og fastlægge, hvilke metoder den studerende lærer bedst ved. Det kan f.eks. være:

- Indsamling af data ved sygeplejefaglig vurdering
- Sygeplejeprocessen som studiemetode
- Evalueringssamtaler
- Praksisbeskrivelse
- Mindmaps
- Ugeplan
- Portfolio

- Etisk fortælling
- Refleksion

Af ovennævnte studiemetoder anvendes hyppigst sygeplejeprocessen, praksisbeskrivelser, mindmaps og evalueringssamtaler, men andre metoder kan naturligvis anvendes, såfremt den studerende har gode erfaringer med disse.

I afsnittene er der mulighed for tæt tværfagligt og tværsektorielt samarbejde. I stille perioder er der mulighed for at trække sig lidt tilbage, og skrive eller læse i sengeafsnittet.

Den studerende er medansvarlig for eget studie og skal arbejde målrettet med egne mål og behov i studieperioden. Som studerende i afdelingen betragtes du som værende 'en del af holdet' og vi forventer gensidig tillid og respekt. Den studerende må tage i betragtning, at der regnes med ham / hende og at vi forventer at få besked, hvis han / hun ikke kommer på aftalte tider.

UCL har en øvre grænse for hvor meget fravær en studerende maksimalt må have under sit studieophold.

Du skal forud for den kliniske undervisningsperiode have:

- Læst, printet og medbragt erklæring om tavshedspligt
- 2. semester: i løbet af praktikken gennemføre e-læringsprogram i medicin håndtering samt e-learning i brandøvelse.
- 6. semester Bestået prøven i medicin håndtering. I klinikken er der en obligatorisk studieaktivitet, herunder en intern prøve med udgangspunkt i ledelse og kvalitetssikring af sygeplejen af 1-3 patientforløb i klinikken.

Som studerende i afdelingen vil man ofte møde andre studerende og elever. Der vil være planlagt refleksionstimer med den sygeplejestuderende baseret på PBL. Der vil ligeledes kunne blive planlagt studiebesøg på ex. D's operationsafsnit.

Klinisk vejleder / ad hoc vejleder

Den kliniske vejleder tilrettelægger og koordinerer uddannelsesforløbet sammen med den studerende ud fra mål, ønsker og muligheder. Udgangspunktet for denne planlægning er den individuelle studieplan samt læringsmål for det aktuelle semester. Den studerende vil primært følge patientforløb, hvorfor man ikke altid vil følges med den kliniske vejleder, men med den pågældende sygeplejerske, som varetager patientforløbet.

Hele afdelingens personale stiller sig gerne til rådighed for den studerende og besvarer spørgsmål, støtter, vejleder, informerer og guider i den daglige pleje og omsorg for patienten. Den kliniske vejleder støtter den studerende i inddragelse af teori i forhold til aktuelle kliniske problemstillinger og giver løbende evaluering med udgangspunkt i målene for semesteret.

Feedback og evaluering

Med udgangspunkt i 1. uddannelsessamtale og læringsudbytte for semesteret foretages evaluering i forhold til den studerendes udvikling både personligt, fagligt og læringsmæssigt. Desuden evalueres i forhold til studiemetoder og de aftaler, der er indgået undervejs.

I den individuelle studieplan angives tidspunkter for:

Dato for 1. uddannelsessamtale og udarbejdelse af individuel klinisk studieplan.

Dato for efterfølgende uddannelsessamtale/r, herunder feedback og evaluering af obligatorisk studieaktivitet.

Dato for afsluttende uddannelsessamtale og evaluering i forhold til læringsudbytte.

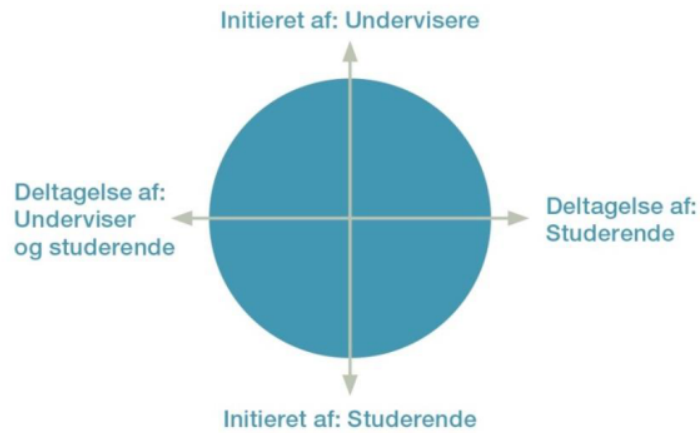
Den afsluttende evaluering har et fremadrettet sigte i forhold til den studerendes læring. Den studerende er selv ansvarlig for at tage noter under samtalen.

Den studerendes evaluering af 1. semester foretages mundtligt med klinisk vejleder, en af de sidste dage i klinikken.

Den studerendes evaluering af 2.-6. semester findes sted ved udfyldelse af elektronisk evalueringsskema udsendt fra UCL / Rambøll. Desuden evalueres med klinisk vejleder én af de sidste dage i klinikken. De elektroniske evalueringer er af stor betydning for det enkelte uddannelsessted, da de anvendes systematisk til at forbedre studie- og læringsmiljøet i afdelingen, hvorfor du opfordres til at udfylde disse ved endt praktik.

Undervisnings- og arbejdsformer på det kliniske uddannelsessted

Studieaktivitetsmodellen er den overordnede ramme for både den kliniske og teoretiske del af sygeplejerskeuddannelsen. Herunder angives studiemetoderne i afsnittet/enheden, med en beskrivelse af mulige studieophold, samt angivelse af vejlednings- og undervisningstilbud på det kliniske uddannelsessted.

Studieaktivitetsmodellen i forhold til klinisk uddannelse er opdelt i fire kategorier, som tager afsæt i, om det er den kliniske vejleder eller den studerende, der har initiativet til studieaktiviteten, eller om det er en studieaktivitet, hvor der deltager en klinisk vejleder eller der kun deltager studerende. Disse to ”akser” danner i alt fire kategorier af studieaktiviteter.

Kategori 1: Deltagelse af Klinisk vejleder og studerende – initieret af klinisk vejleder

I denne kategori forventes den kliniske underviser at tage initiativet. De studerende forventes aktivt at tage medansvar for at tilegne sig viden om faglige begreber, teorier, metoder, og modtage feedback gennem deltagelse i de underviserinitierede aktiviteter, samt at medvirke til at skabe et produktivt læringsmiljø for alle deltagere.

Eksempel på K1 aktiviteter i klinikken:

Introduktion, uddannelsessamtale, bed side undervisning, vejledning, feedback, øve kliniske færdigheder og kompetencer og beslutningstagen, refleksion, undervisning, evalueringer, intern prøve

Kategori 2: Deltagelse af studerende – initieret af klinisk vejleder

I denne kategori forventes at den kliniske vejleder tager initiativet til at definere studieaktiviteter, som de studerende selv kan arbejde med. De studerende forventes aktivt at tage medansvar for at tilegne sig viden og færdigheder. Den aktive deltagelse sker gennem forberedelse, træning af konkrete professions-og erhvervsfærdigheder, deltagelse i studieopgaver – enten fysisk eller net baseret.

Eksempel på K2 aktiviteter i klinikken

Studiedage, følge patientforløb, øve kliniske færdigheder, kompetencer og beslutningstagen, litteraturstudier, forberede og bearbejde studieaktiviteter og klinisk undervisning, forberedelse til obligatorisk studieaktivitet og eventuel prøve.

Kategori 3: Deltagelse af studerende – initieret af studerende

---

Generel studieplan for 1. – 2. semester samt 6. semester

Gynækologisk afsnit og ambulatorie i Odense, Gynækologisk Obstetrisk afd. D, OUH, jun1 2019

I denne kategori forventes de studerende selv at tage initiativet uden at den kliniske vejleder deltager. De studerende forventes aktivt at tage ansvar for at tilegne sig viden og færdigheder om faglige begreber, teorier, metoder, feedback og informationsøgning gennem selvstændig arbejdstilrettelæggelse alene eller i grupper. Det kan være selvstændige studieaktiviteter som f.eks. forberedelse til eksamen.

Eksempel på K3 aktiviteter i klinikken

Efterbearbejdning, vejledning, prøver, dagbog, port folio, studieaktiviteter, opsøge viden, forholde sig til nye tiltag i sundhedsvæsenet.

Kategori 4: Deltagelse af klinisk vejleder og studerende – initieret af studerende

I denne kategori forventes de studerende også at tage initiativet til aktiviteter, som både klinisk vejleder og studerende deltager i. De studerende forventes aktivt at tage ansvar for at tilegne sig studie- og professionskompetencer gennem deltagelse i de studenterinitierede aktiviteter. Det gælder også net baserede studieaktiviteter og feedback fra medstuderende, som medvirker til at skabe et produktivt læringsmiljø for alle deltagere.

Eksempel på K4 aktiviteter i klinikken

Vejledning, øve kliniske færdigheder, kompetencer og klinisk beslutningstagen, refleksioner over kliniske oplevelser, justering af kliniske uddannelsesforløb

Litteratur til den kliniske del i det pågældende semester

På 1. semester:

Ottesen, Bent; Mogensen, Ole m.fl (2005): *Gynækologi*. København, Munksgaard Danmark

Dessau, Dorthe; Lund, Lene (2004): *Obstetrik og gynækologi*. Nyt Nordisk Forlag, Arnold Busck

På 2. samt 6. semester desuden:

Graubæk, Anne-Mette (2010): *Patientologi – at være patient*. Gads Forlag

Jastrup, Susanne; Rasmussen, Dorte Helving (2014): *Klinik. Grundbog i Sygepleje*. Munksgaard. København

Madsen, Birgit (2007): *Underlivskræft – om håb, frygt, og livsmod. Og fakta om sygdommen*. København, Hans Reitzels Forlag